

6. FORHANDLINGSEMNE:

Behandling av beruselse på offentlig sted

Behandling av beruselse på offentlige steder

Av höiesteretssagfører SVEINBJÖRN JÓNSSON, Reykjavik.

Legene tolker „beruselse“ som akutt alkoholforgiftning (*intoxicatio alcoholica acuta*) på grunn av overforbruk av alkohol. Resultatet av forgiftningen er lang- eller kortvarige, større eller mindre forstyrrelser i nervesystemet hos den som blir forgiftet. I denne betydningen blir ordet brukt her. Beruselse kan også som en vet bli forårsaket av bruk av andre drikker eller stoff. Legene antar det ikke er noen grunnforskjell på alkoholforgiftning og en stor del andre akutte forgiftninger. Betegnelsen „offentlig sted“ betyr i islandsk lov et sted der publikum har adgang til ferdsel eller opphold, f. eks. offentlige veier, gater i store og små byer, torg, lekeplasser, brygger, kaier, dessuten offentlige forsamlingssteder f. eks. kirker, teatre, restauranter, møtelokaler osv.

Når en taler om beruselse på offentlige steder, mener en vanligvis kraftig alkoholpåvirkning. Jeg kommer nærmere inn på det senere.

Fra gammel tid har det blitt og blir fremdeles regnet som stor vanære og mangel på kultur blant alle kulturnasjoner å konsumere såpass mye alkohol at en knapt eller ikke er i stand til å kontrollere sine ord og gjerninger.

Alt på den tiden Hávamál ble diktet, er det blitt regnet som den største skavank hos en mann å drikke seg fra forstanden.

I vise nr. 11 heter det:

„vegnest verra
vegga velli at
en sé ofdrykkja öls.“:

En kan knapt tenke seg
dårligere skikk å ta med seg
enn det å drikke for mye öl.

I vise nr. 12:

„Esa svá gótt
sem gótt kveða
öl alda sonum,
því at færa veit
es fleira drekkur,
sins til geðs gumi“:

Det er ikke så bra for menn å drikke öl
som det blir fortalt
for dess mer mannen drikker, dess mindre
forstand har han.

I vise nr. 13:

„Óminnis hegri heitir,
sás of öldrum þrumir,
hann stelr geði guma“:

En blir stum av å drikke og dum også.

Alkoholmisbruk kan på mange vis påverka velferden både hos selve konsumenten og de han omgås.

De lovgivende makter hos alle verdens kulturnasjoner har derfor regnet det som sin plikt å sette lov og regler for behandling av alkohol både med hensyn til privatliv og omgang med andre mennesker, samt straff, om disse regler blir overtrådt.

Lovgiverens mål er først og fremst å tenke på sosial hjelp for å kjempe mot alkoholmisbrukets tragedie, å støtte opp om alminnelig sunn offentlig skikk og nasjonal velferd.

Både med hensyn til privat og offentlig rett kan misbruk av alkohol ha forskjellige rettsfølger. Bl. a. kan beruselse ifølge loven påvirke vedkommende persons handleevne. Som eksempel kan en gjøre rettshandler ugyldige om vedkommende er i slik tilstand på grunn av beruselse at han ikke forstår hva han gjør. Beslektet med dette er strafferettens bestemmelser om hvordan beruselse påvirker vedkommende persons tilregnelighet, og på grunn av det, straff for utøvede misgjerninger i særskilte tilfeller under alkoholpåvirkning.

En kan også nevne forbud og begrensninger når det gjelder konsumering, import og salg av alkohol, forskjellige sikkerhetsforanstaltninger sunnhetsforanstaltninger og straff. Alle slike foranstaltninger går enten mot utryddelse av alkohol eller normal bruk av samme. Lovreglene på dette område er nok i hovedtrekk de samme hos alle kulturnasjoner; likevel er bestemmelsene om import og salg en del forskjellige.

Mange og mangfoldige overtredelser blir begått i forbindelse med alkoholforordninger i alle land som har slike lover. Der kan en regne opp brudd på regler om fabrikering, import og eksport, misbruk av alkohol ved visse sysler f. eks. bilkjøring, føring av båter og fly, embetsverk osv. Dertil ser det ut til at mange nasjoner har måttet erfare at en stor del av alle lovovertrædelser, både overtredelser av politiforordninger og straffelover, blir begått i beruset tilstand.

Som eksempel kan en nevne at i årene 1947—1954 inkl. var 1420 av de som ble dømt i Reykjavik for overtredelser av straffeloven også dømt for overtredelse av alkohollovgivningen. Selvfølgelig er det blitt begått og dømt mange flere ulovlige gjerninger under alkoholpåvirkning på dette tidspunkt i Reykjavik, selv om ikke flere ble særskilt dømt for brudd på rusdrikklovene. Desverre har jeg ikke for hånden mer utførlig statistikk angående dette, men en kan påstå at slik er det i stor utstrekning også på landet.

Den overtredelse som det her tales om, er beruselse på offentlige steder. Beruselse på offentlige steder blir knapt regnet som lovovertre-

delse uten beruselsen er såpass grov at den vekker forargelse hos den som legger merke til den. Dvs. vedkommende må være såpass forvirret på grunn av alkoholbruk at han blir synlig forandret i sin måte å være på. At han på grunn av det tiltrekker seg publikums oppmerksomhet og vekker eller kan bli årsak til forargelse, dvs. sårer deres oppfatning av folkeskikke og god oppførsel.

Beruseelse i og for seg om den ikke merkes på vedkommendes oppførsel, blir sannsynligvis ikke noen steder regnet som lovovertrødelse. Hovedmomentet i overtrødelsen er å vekke forargelse med beruseelse og noe annet behøver ikke å komme til for at overtrødelsen skal være fullbyrdet. Det skjer imidlertid ofte at en annen overtrødelse dvs. stiftelse av uroligheter følger med anstøtelig beruseelse på offentlige steder. Men på den ene siden kan en vekke forargelse og stifte uroligheter på offentlige steder uten at alkohol blir brukt og på den andre siden kan beruseelse på slike steder forekomme selv om ingen uroligheter foregår. Alle islandske lovforskrifter og regler som behandler emnet, gjør derfor forskjell på beruseelse, og det å vekke forargelse eller forstyrre offentlig ro med oppløp, med eller uten alkohol. I siste tilfelle blir hovedvekten lagt på oppløpet. Men på grunn av hvor vanlig det er at oppløp følger med beruseelse på offentlige steder kan en ikke komme utenom også å tale om uroligheter når beruseelse på offentlige steder blir omtalt. Hos alle kulturnasjoner skal beruseelse på offentlige steder være straffbar når den blir årsak til forstyrrelse av offentlig ro eller skikk.

Dernest vil jeg tale litt om de hovedlover som gjelder for disse saker på Island, og komme inn på dommer og redegjørelser for iverksettelse av lovene.

De någjeldende lover om politivedtekter er lov nr. 1, 1890, om politivedtekter for byerne, l. nr. 35/1924 om politivedtekter på autoriserte handelsplasser og l. nr. 107, 1935, om politivedtekter utenfor byer. På basis af alle disse lover har en satt politivedtekter i alle jurisdiksjoner i landet, og disse politivedtektene er det ene hovedgrunnlaget for forbud- og straff når det gjelder beruseelse på offentlige steder.

I politivedtektene for små og store byer er det forbudt under straffansvar å vekke forargelse på offentlige steder med beruseelse, også forbudt og straffbart å forårsake offentlige uroligheter enten særskilt eller i forbindelse med anstøtelig beruseelse, men større straff for den kombinasjonen enn for anstøtelig beruseelse alene.

I distriktpolitivedtektene er det påbud om å ta de personer til forvaring som en finner på offentlige steder ute av stand til å hjelpe seg selv på grunn av beruseelse, til de er kommet til seg selv, uten å belegge slik atferd med straff. De blir bare forpliktet til å betale de omkostninger de har forårsaket. Alle politivedtekter for landdistriktene forbyr under straffansvar at berusete personer forårsaker uroligheter på offentlige steder eller forsamlingsplasser. De som forårsaker slikt, skal få samme behandling som de der ikke kan hjelpe seg selv, og holdt i forvaring på samme måte til de kommer til seg selv.

Deretter blir de ført for en dommer, avkrevd omkostninger og dertil idømt straff. Derfor ser det ut til at distriktspolitivedtektene ikke regner med straff for bare å være ute av stand til å hjelpe seg selv på offentlige steder på grunn av beruselse. Denne forskjell på bestemmelsene i politivedtekter i distrikter og byer kan komme av at en mener det ikke er behov for likeså strenge regler for beruselse på offentlige steder på landsbygda som i tettbebyggelsen. Dertil kommer mer vanskelig utøvelse av reglene.

Vanlig straff for beruselse på offentlige steder ifølge politivedtektene er små pengemulktter som avsones med hefte om de ikke blir betalt etter gjeldende lov om pengemulktter.

Den andre hovedbestemmelsen for beruselse på offentlige steder er rusdrikkloven.

16. par. i rusdrikkloven nr. 64 fra 1928 sier:

„Den som er beruset på offentlige steder, offentlige møter eller på båter her ved landet, skal bli stilt til ansvar ifølge denne lov.“ Straffen ble satt til 50—500 kr. pengemulkt. Dette var en ny ordning, for ifølge politivedtektene var som før nevnt beruselse på offentlige steder bare straffbar når den vekte forargelse.

Det er en kjent sak at en person kan være nokså beruset uten å vekke forargelse eller bli særlig synlig påvirket. Ifølge denne paragraf i rusdrikkloven var det tilstrekkelig bare å være beruset. Denne bestemmelse vekte en del oppsikt i begynnelsen og motvilje hos mange. Det var også ofte blitt vanskelig å hevise beruselse som ikke var iøynefallende om vedkommende nektet bestemt.

Denne bestemmelse i l. 64. 1928 ble oppført uforandret i rusdrikklov 64, 1930, men i rusdrikklov 33/1935, 18. par. ble dette forandret. Denne paragrafen er slik. „Den person som på grunn av iøynefallende beruselse forårsaker opptrin eller forargelse på offentlige steder, på offentlige møter, i biler eller andre befordringsmidler eller på båter her ved landet, skal idømmes straff etter denne lov.“

I denne paragraf ble det revidert å ha beruselse på offentlige steder straffbar uten den var iøynefallende og dessuten årsak til opptrin eller forargelse. Denne bestemmelsen var for det meste i overensstemmelse med politivedtektenes bestemmelser.

I alle fall er de ikke videregående fordi ordet „iøynefallende“ skytes inn. Iøynefallende beruselse vil nok alltid forårsake forargelse, men opptrin kan bli forårsaket av beruselse selv om den ikke er iøynefallende. I slike tilfeller ville overtredelsen komme under politivedtekter eller andre straffbestemmelser, men ikke rusdrikkloven.

21. par. i den gjeldende rusdrikklov er slik: „Den som forårsaker opptrin, fare eller forargelse på offentlige steder, offentlige møter, i biler eller andre befordringsmidler, skal stå til ansvar ifølge denne lov.“

I denne lov bortfaller ordet iøynefallende, men ordet „fare“ kommer til. Det kan alltid være fare i forbindelse med slik beruselse paragrafen nevner, f. eks. kan en beruset passasjer i bil eller fly antaste føreren. En kan se at resultatet likner lov 33/1935.

Med hensyn til dette ser en at bare beruselse ifølge islandske lover bare er straffbar når den forekommer på offentlige steder og er såpass graverende at den forårsaker forargelse, fare eller opptrin.

Reaksjonene hos lovens håndhevere overfor de personer som er anstøtelig beruset på offentlige steder eller områder, må som når andre overtredelser er på tale, først ta sikte på å avverge de overtredelser som blir begått, eller som det er fare for kan bli begått. Som regel blir den første reaksjonen å arrestere vedkommende. Ifølge politivedtekter bør de som før nevnt bli fjernet fra åstedet og satt i nogen slags forvaring der de skal bli til de har kommet til seg selv. Ifølge par. 61, punkt 7 i islandsk lov om behandling av offentlige saker nr. 27, 5. 3. 1951, har politiet rett til å arrestere en person om denne blir forstyrret eller vekker forargelse på offentlige steder osv. Etter par. 60, punkt 3 i samme lov, har en privatperson lov til å ta en mann til fange i samme tilfelle som en politimann ifølge par. 61, punkt 7. Om en privatperson arresterer en mann, blir fangen uten nølen føres for politi eller dommer. Om politiet arresterer en mann ifølge par. 61, 7, skal det med en gang kunngjøres for stedets dommer som da treffer videre foranstaltninger ifølge par. 63 samme lov. Når en har arrestert vedkommende og saken er blitt foreløpig gransket, blir de enten løslatt, med eller uten straff, eller de blir tatt til nærmere undersøkelse og behandling.

Da kommer det andre trinnet, om en så kan si, og der kan praksis variere etter omstendighetene. Den nærmeste grunn til beruselse på offentlige steder i den betydning som her brukes, er naturligvis alltid den samme: overkonsumering av alkohol, men grunnene til overkonsumeringen kan være mangfoldige. Handlingen som følger kan derfor bli svært forskjellig.

Er det tale om en ikke selvhjulpen mann som er blitt overberuset, men ikke skyldig på annen måte, og ikke er alkoholist, ville han i mange tilfelle blitt brakt hjem til seg selv, til vennene sine ombord i en båt — om det gjaldt en sjömann osv. om det ikke er grunn til å vente uroligheter av vedkommende. På samme måte ville en også behandle en mann som på grunn av beskjenhet eller av vanvare hadde drukket for mye alkohol for å stramme seg opp. En voldsom person som med vilje drikker alkohol i overflod for å utføre uskikkelige eller kriminale gjerninger eller annet, må settes i sikker forvaring. En sinn syk person må få plass på et asyl osv.

I den islandske loven nr. 55. 1949 om behandling av berusete personer og alkoholister, ble det satt bestemmelser om dette.

Lovene er delt opp i 4 kapitler I, par. 1—7, om behandling av berusete personer, II, par. 8—14, om behandling av alkoholister, III, par. 15, om stiftelse av et fond og IV, par. 16 sluttbestemmelser.

I første paragraf står det at de som blir arrestert på grunn av beruselse og ikke uten videre kan bli løslatt, skal, når legeattest foreligger, anbringes av politiet i et dertil egnet sykehus eller en sykehusavdeling om slike steder eksisterer, eller i et vanlig sykehus som har anledning til å ta mot slike pasienter. Om det ikke er adgang til sykehus eller

sykehusseng i denne hensikt, skal vedkommende pasient komme under legebehandling såfremt det går an.

Som begynnelsen av paragrafen sier, og som det før er talt om, er det vanlig at de som blir arrestert på grunn av beruselse på offentlige steder, blir behandlet på annen måte enn at de settes under bevoktning. Dertil får arresterte personer ofte slippe fra bevoktningen nokså snart uten videre foranstaltninger når de er blitt fjernet fra de omgivelser der de var beruset og er blitt mer eller mindre edru.

De som ikke blir løslatt med en gang, skal ved politiets bistand få legehjelp, og de blir da behandlet ifølge par. 1.

Ifølge lovens par. 2, skal disse personer holdes i arrest til de er blitt edru, og opp til to døgn for legeundersøkelse ettersom det ser ut til å være nødvendig.

For slik frihetsberøvelse er det heimel i par. 31, lov nr. 95. 5 juni fra 1947.

I par. 3, står det at en lege som behandler berusete menn ifølge bestemmelser i par. 1 og 2, skal sørge for at vedkommende pasienter får passende pleie, videre skal han prøve å bli kjent med legemlig og sjeelig tilstand hos vedkommende, samt alle omstendigheter med hensyn til deres alkoholtilbøyeligheter og drikkevaner. Om legen kommer til det resultat at det her gjelder alkoholisme eller overhengende fare for alkoholisme, skal han med en gang kunngjøre sine resultater til vedkommende person eller hans nærmeste etter som det passer, og fungere som rådgiver hvordan saken skal tas fatt.

I par. 4 tales det om offentlig støtte til landskommuner som bygger sykehus eller sykehusavdelinger med dette formål. De någjeldende lover angående dette er 1. 93. 1953 — om sykehus. Lovens par. 5 sier at deres bestemmelser forandrer ikke andre lovbestemmelser om straff for beruselse og må ikke komme i veien for at slike straffer kan fullbyrdes.

I par. 6 står det at utgifter ved behandling av berusete personer skal bli betalt som utgifter ved tilsyn med lovenes overholdelse.

Par. 7 taler om nærmere bestemmelser som vedkommende minister skal sette angående behandling av berusete personer ifølge par. 1—3, med særskilt hensyn til om det er gjentatte tilfeller, alkoholisme eller overhengende fare for alkoholisme, at vedkommende kan få de mest fullkomne anvisninger og hjelp for å komme seg og da særskilt når det gjelder ungdom.

Bestemmelsene i II. kap. par. 8—14 er, som tidligere nevnt om behandling av alkoholister.

Under dette kapitel i loven hører også andre en de som er blitt tatt til undersøkelse ifølge kap. 1, men likevel anser jeg det rett å forklare her litt nærmere hva den går ut på, og på hvilket grunnprinsipp den bygger.

På Island ble erfaringen slik som i andre land, at somme alkoholister måtte nesten daglig bli tatt vare på av politiet, særskilt i Reykjavik og de større småbyer. Stadig gjentatte mulkter og andre forholdsregler

ble til ingen nytte. Slike pasienter måtte få plass på alkoholikeranstalter, men til året 1947 hadde politisjefen ingen rett til å beordre slike opphold uten samtykke fra velkommende.

Det er nok blitt regnet for betenkelig å gi administrasjonen lovlig ombud til å frata enkeltpersoner sin frihet for lengre tid etter egen bestemmelse. Dette problemet ble løst slik ved myndighetsloven av 1947 at justisministeriet fikk lov til å framsette krav for domstolene om å frata de personer personlig myndighet som gjentatte ganger hadde vist seg å forstyrre offentlige interesser i beruset tilstand, og dette ble særskilt rettet til de personer som har mangfoldige böter for beruselse på offentlige steder ifølge par. 5, 3 og par. 7, 6. Hvis domstolene samtykket krav om berøvelse av personlig myndighet, kunne justisministeriet gi ordre om at vedkommende pasient skulle innlegges på en avvenningsanstalt. Loven bestemmer ikke maksimumstid for oppholdet, men poengterer at det ikke skal vare lenger enn nødvendig. Om pasientens lovlige formynder eller nære slektninger mener at pasientens opphold på anstalten er av lengere varighet en det kan være rimelig grunn til, kan de forelegge saken for en domstol.

I kap. II i den før omtalte lov fra 1949 er det nærmere bestemmelser om opphold på anstalt for alkoholister, både for de som reiser dit av fri vilje og de som blir sendt dit mot sin vilje, da de har mistet sin personlige myndighet.

I par. 8 1. 55/1949 og lov om forandringer av lov nr. 91/1953 og 28/1955, er det satt bestemmelser om at det på statens bekostning og med penger fra fondet for varetektsasyl, sml. par. 15, 1. 55/1949, skal bygges varetektsasyler for alkoholister, en hovedanstalt som skal fungere som sentral, og flere småanstalter som tar mot pasienter fra sentralen.

Hovedanstaltens styre skal ha overoppsyn med behandling og varetekt av alkoholister. Denne anstalten skal hovedsaklig legge vekt på behandling av pasienter som antas å ha utsikter til å bli friske.

Når pasientene er blitt undersøkt på hovedanstalten, så langt det er mulig, skal de sendes til varetektsopphold på de anstalter en har, og fordeles på anstaltene ettersom det passer med hensyn til deres sykdom og hvordan de antas å passe sammen. På samme måte ordner sentralen opphold for disse pasienter i utvalgte privathjem for pasientens oppbyggelse, ettersom det kan passe til enhver tid.

Legene på sentralanstalten skal ha legetilsyn med de pasienter som er blitt beordret i varetektsopphold ifølge bestemmelser i par. 8. Det skal også utøves særskilt tilsyn med levemåte, behandling, tilstand og oppførsel hos de pasienter som er blitt beordret i varetektsopphold i privathjem. Sentralanstalten har for dette tilsyn sosialarbeidere, menn og kvinner, ettersom det trengs. Mange alkoholister har fått opphold på anstalter ifølge loven, men mangel på slike anstalter har forårsaket at det har vært vanskelig å praktisere den.

Sentralanstaltens oppgaver er hittil blitt utført av en særskilt avdeling på riksasylet „Kleppur“.

To andre anstalter er i funksjon, den ene ligger i Reykjavik.

I par. 9 blir det gjort rede for hvem som ifølge par. 8 skal idømmes varetekt.

Par. 10—14 behandler nærmere oppførselsbestemmelser og utførelse av arbeide på anstaltene.

I par. 15 som er III. kap. i loven, omtales et fond for varelektsopphold. Dette fondet skal etableres i årene 1950—1956 med kr. 750.000.00 årlig av profitt fra statens alkoholimport-monopol. Dette fonds mål skal være å finansiere iverksettelsen av loven etter nærmere bestemmelser fra helsestyret, og da særlig for bygging av avvenningsanstalter.

Kap. IV handler om det tidspunkt loven trer i kraft.

Jeg har ansett det for rett å komme en del inn på denne loven her, fordi den omtaler mange av de momenter som kan bli viktige når det gjelder behandling av den overtredelse som skal bli omtalt i denne artikkelen. Selvfølgelig er de mer vidtgående enn før har vært vanlig, og går hovedsakelig mot et annet mål enn politivedtektenes bestemmelser om forbigående arrest. Loven tar sikte på å forebygge overkonsumering av alkohol og alkoholisme i landet.

Den atferd loven bestemmer, er betydningsfull for utveier til forhindring av beruselse på offentlige steder, inkludert forargelse, uroligheter og fare som kan følge med slikt. Både arresteringen i og for seg og de handlingsmåter loven bestemmer, kan og skal forme individets rettsfølelse og føre det inn på rette baner. Å opplære personen til å ville selv, vil bli mer nyttig for å avverge disse og andre overtredelser enn å avverge overtredelsene med makt.

Om en går grundig til verks for å arrestere de som har vist seg i anstøtelig beruselse på offentlige steder, kan både de som blir arrestert og de andre som ser på, oppfatte at beruselse blir regnet for upassende for kultiverte mennesker og kan bl. a. bli årsak til frihetsberøvelse. Selve arrestasjonen kan derfor forårsake motvilje mot overtredelsen, virke preventiv, helt på samme måte som sykehusopphold og den undersøkelse loven påbyr der. Jeg regner ikke med at de som ikke er svært mye avhengige av alkohol har lyst til å måtte utstå en slik syke-transport og opphold på en anstalt, eller at de ville regne en slik medfart som positiv for deres anseelse.

Jeg refererer her et kapittel fra redegjørelse for lov 55/1949. „Beruselse er akutt alkoholforgiftning (intoxicatio alcoholica acuta) på forskjellige trin, og gjentatt beruselse fører ofte til drukkenskap (alcoholismus habitus) og langvarig alkoholforgiftning (alcoholismus chronicus) som følger med.

Det er ingen grunnforskjell på akutt alkoholforgiftning og en mengde andre akutte forgiftninger. I lovforslaget blir drukkenskap og kronisk alkoholforgiftning satt under samme benevnelse: alkoholisme.

I overensstemmelse med dette blir det regnet for rett å behandle en beruset person som en pasient, som først og fremst bør komme under legetilsyn. Særlig blir det regnet for passende å konsultere en lege når

en beruset person blir tatt vare på av politiet, og det er da to ting en først og fremst tenker på. For det første: det er bare en lege som kan atskille beruselse fra andre og evtl. livsfarlige sykdommer. For det andre prøver en med dette å få folk som misbruker alkohol, så tidlig som råd under legetilsyn, fortrinsvis før de blir alkoholister. Da regner en med at det preventive arbeidet er mye lettere enn redningsarbeidet senere. Dessuten kan en regne med at folks og da særskilt de unges syn på drukkenskap blir et annet, om de kan regne med at utskiel-sene ender med sykehusopphold og legeundersøkelse, enn når de bare risikerer de straffer som nå blir brukt. En venter at denne påtenkte lovvedtekts oppdragsesverdi vil få noe å si for å hindre ungdommer i å slå seg på overstadig alkoholmisbruk.

Både når det gjelder arrestering, etterfølgende tenkelig forbigående undersøkelse og sykehusopphold, må en på selve plassen eller i nærheten ha passende lokale. I små og store byer er det nesten alle steder et eller annet lokale en kan bruke til oppholdsrom, i alle fall for en tid. Men ute på landsbygda er det vanligvis mangel på slike lokaler. Om det skal kunne gå an å utføre arrestasjoner til noen nytte, er det nødvendig å ha ett eller flere rom på alle offentlige forsamlingssteder eller like i nærheten, der en kan ta folk i forvaring.

Beruselse på offentlige steder er en svært vanlig foreteelse på møter ute på landsbygda og i små byene på Island, selvom den er langt mer vanlig i byene. Det er langt mer vanskelig å opprettholde ro ute på landsbygda både på grunn av manglende husly for bråkmakere og mangel på politiembetsmenn.

L. 55/1949 regner med som før omtalt, at en lege blir tilkalt straks for å se på de personer som er blitt arrestert og ikke løslatt med en gang. For at det skal kunne gå an, må legen ha sitt arbeide i forbindelse med politiet i alle fall i byene, eller alltid være innenfor rekkevidde. Når legen har sett på pasienten og mener at det er behov for grundigere undersøkelse, bør vedkommende innlegges på sykehus eller sykeavdeling. Det er fremdeles ofte vanskelig i praksis på grunn av manglende plass. Fortrinsvis burde en slik sykeavdeling for forbigående under-søkelse være i forbindelse med politistasjonene.

Det er selvfølgelig mest i Reykjavik og de større byene lovene blir praktisert.

Det er mange som mener at bestemmelsene i denne lov går nokså langt inn på personlig frihet, og det kan evtl. være forståelig fra de persons synspunkt som har vennet seg til å oppføre seg noenlunde etter behag mer eller mindre påvirket.

Nå for tiden blir alkohol regnet for et uunnværlig middel til forlystelse i mange selskaper, og den såkalte måte-drikkning blir ikke regnet for upassende. Men forskjellen mellom måtedrikkning og overkonsumering er ofte svært liten og uklar. Måtedrikkning fører til misbruk av alkohol som ofte går videre til alkoholisme. Det er bl. a. denne utvikling lovene menes å komme i veien for, eller avhjelpe til en viss grad. Det kan ikke gå noen forbi at lovens mål er av stor betydning, men den

må selvfølgelig praktiseres med varsomhet. Det kan forekomme at de som blir regnet for noenlunde bra borgere og sitter i mer eller mindre viktige stillinger, er blitt alkoholister i større eller mindre grad, selv om det ikke er iøynefallende.

Der en liten nasjon er på tale, der nesten alle kjenner hverandre, kan det bli stor skade for vedkommende om han blir tatt, på den måten loven regner med, og satt på en anstalt selv om det bare var for et kortere tidsrom. Det kunne bli vanskelig for vedkommende igjen å komme på plass i samfunnet, uskadd i andres eller sine egne øyne.

Loven tar sikte på at alle som kan klare seg uten legeundersøkelse, skal bli sluppet og bare de mistenkte skal holdes tilbake. Enn videre at mange skal slippe etter første granskning. På denne måten blir det bare opplagte alkoholister som blir holdt tilbake for grundig legebehandling.

Jeg har nå kommet inn på arrestasjonen, straffen og den behandling lovene 55/1949 regner med. Alle disse råd kunne uten tvil bli nyttige. Likevel kan en regne med at straff, vanligvis lave mulkter, sjelden vil bli til større nytte som råd mot gjentakelse av overtredelsen.

Det er en nokså sjelden foreteelse her at saker angående beruselse på offentlige steder kommer for Høyesterett, uten de er i forbindelse med andre overtredelser.

Det mest vanlig er at de blir avgjort ved rettsoverenskomst om mulkt.

Om vedkommende ikke vil ta imot den tilbudte rettsoverenskomst om mulkter, blir saken dømt, og slik er det nok i de fleste tilfeller når en sak blir dømt i herredsrett.

Selv om det evtl. ikke har større betydning, anser jeg det for rett å

*Table som viser tall, alder, kjønn hos de personer som er blitt
(Beruselse når en kjører bil, ikke medregnet,*

Alder	1. gang		2. gang		3. gang		4. gang		5. gang		6. gang		7. gang	
	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.
14—19 år	46	3	9	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20—29 »	314	6	54	2	21	—	6	—	4	—	1	—	4	—
30—39 »	182	5	55	2	18	1	8	—	1	2	4	—	2	2
40—49 »	106	3	20	—	19	1	5	—	2	—	2	—	1	—
50—59 »	39	—	4	1	3	—	1	—	3	—	1	—	2	—
60—69 »	7	—	2	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—
70 år og eldre	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sum	695	17	145	5	64	2	21	—	10	2	9	—	9	2

Propaganda og opplysninger om alkoholens virkninger virker uten tvil reduserende på alkoholbruk og dermed på beruselse på offentlige steder. I denne forbindelse kan en nevne par. 31 i rusdrikkloven nr. 58/1954. Den er slik:

„Alle skoler som har offentlig støtte, skal ha opplysning angående virkningene av bruk av alkohol. En skal legge særskilt vekt på å opplyse om hvilke følger misbruk av alkohol har for legemet, arbeidsutholdenhet, moralsk utvikling, sjeloliv, hjemmene, omgjengelighet og vanlig folkeskikk, enkeltpersonens økonomi og hele nasjonens, for sikkerhet i vanskelige stillinger og jobber i det hele. Enn videre skal en gi opplysning om den sikreste veien til å unngå alkoholmisbruk.

Undervisningsdepartementet er forpliktet til å passe på at skolene alltid har adgang til passende lærebøker og undervisningsfilmer med opplysning om alkoholpåvirkning, ettersom det høver for de enkelte skoletrin. — En minister bestemmer nærmere med et reglement opplysningen ifølge denne paragraf, også hvor mange undervisningstimer det skal være i hver enkelt skole.“

Beruselse på offentlige steder er svært avhengig av årstider, dager, allslags sesonger, hendinger såsom fiskesesongens slutning, når sauen samles om høsten, bryllupsfestligheter osv. Alt slikt er mye mer synlig hos små nasjoner og ute på landsbygda, enn hos større nasjoner, selv om drukkenskapen ikke er forholdsvis større der enn hos mer folkerike nasjoner.

Sveinbjörn Jónsson.

vide her noen tall angående beruselse på offentlige steder:

anklaget for beruselsesovertridelser i Reykjavik året 1956, også gjentatte beruselsesovertridelser på året.

Anklager i året 1985
Personer anklaget i året 1007

8. gang	9. gang	10. gang	11.—15. gang	16.—20. gang	21.—25. gang	26.—30. gang	31.—35. gang	Sum
m. kv.	m. kv.	m. kv.	m. kv.	m. kv.	m. kv.	m. kv.	m. kv.	
— —	— —	— —	1 —	— —	— —	— —	— —	59 3
— —	— —	1 —	5 —	— —	— —	— —	— —	410 8
— —	— —	1 —	2 —	1 —	1 —	— —	1 —	276 12
1 —	— —	1 —	5 —	1 —	— —	2 —	— —	165 4
— —	— —	— —	— —	1 —	1 —	— —	— —	55 1
1 —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	12 —
— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	2 —
2 —	— —	3 —	13 —	3 —	2 —	2 —	1 —	979 28

	Bortfaller	Tatt tilbake	Påminnelse	Forlik			Dom		Varetekts-arrest	Fengsel	Andre ting	Dømte til-sammen	Overført til andre	Klager tilsammen	
				Skade-erstatning	Mulkt	Mulkt og skade-erstatning	Ikke skyldig	Skyldig							
A. Hele landet:															
1946	321		13	27	2592	74	2	6	114			114	2	3151	
1947	368		14	22	2681	61	2	16	149			167	7	3320	
1948	546		16	25	2313	43	3	7	166			176	9	3128	
1949	372		12	40	1981	40	9	13	153	1		175	10	2631	
1950	445		17	52	1825	79	2	7	161			170	10	2598	
1951	435		15	68	1701	62	3	84	25	5	2	119	24	2424	
1952	424		66	60	1744	54	1	100	5			106	25	2479	
	<i>Deles opp slik:</i> Beruselse									15609					
	Beruselse m. m.									2960					
	Beruselse når en kjører bil									1162					
									Sum	19731				19731	
B. Reykjavík:															
1946	318		1	26	2183	63	2	6	94			102	2	2695	
1947	360		2	22	2154	58	1	11	118			130	5	2731	
1948	538		2	22	1899	38	2	4	124			130	9	2638	
1949	370		6	38	1641	34	9	6	125	1		141	8	2238	
1950	444		5	39	1458	73	1		128			129	9	2157	
1951	434		12	66	1335	57	3	66	20	5		94	7	2005	
1952	404		56	60	1340	48	1	66	5			72	19	1999	
	<i>Deles opp slik:</i> Beruselse									13246					
	Beruselse m. m.									2297					
	Beruselse når en kjører bil									925					
									Sum	16463				16463	

I denne tavle er det klagenes antall som blir regnet, ikke individer. Mange av de anklagede har forbrudt seg gjentatte ganger.